

CEBRIÀ BARAUT
(1917-2003)

Dom Cebrià Baraut i Obiols (Francesc de Sales era el seu nom de fonts), nascut el 21 de maig de 1917 al Vilar de Cabó (Alt Urgell), ingressà el 1927 al monestir de Montserrat, llavors en ple impuls d'activitat intel·lectual sota l'abadiat de dom Antoni Marcet, on va rebre una bona formació de base i d'espiritualitat mística, alhora que se sentia atret per la recerca que en el camp de la història monàstica hi portava a terme dom Anselm Albareda, futur prefecte de la Biblioteca Vaticana. Aquests estudis començats a Montserrat foren continuats a partir de l'exili obligat el 1936 a Alemanya, als monestirs de Maria Laach, on pogué ampliar els seus coneixements d'història eclesiàstica, i de Beuron, on estudià teologia i féu la seva professió monàstica.

Acabada la guerra, el 1939, C. Baraut passà a estudiar a Roma. Allí, a més d'obtenir el 1949 el diploma d'arxiver i paleògraf a l'Escola de Paleografia i Diplomàtica del Vaticà, es doctorà el mateix any amb una tesi, redactada en català (fenomen excepcional llavors) i dirigida pel famós jesuïta basc Pedro de Leturia, que tractava sobre *Joaquim de Fiore i la reforma florense*.

Després d'haver rebut una formació científica molt sòlida, C. Baraut retornà a Montserrat, on fou professor d'història eclesiàstica i de les religions, i de patrologia, i director de la col·lecció *Analecta Montserratensia*. Aviat formà part del consell editor de la revista *Studia Monas-*

tica, on publicà treballs importants. Treballador silenciós i infatigable, prosseguí la seva tasca de recerca, i el 1965 publicà la seva obra més important en el camp de l'espiritualitat cristiana: l'edició, apareguda a Montserrat mateix, de les obres completes de García Jiménez de Cisneros, abat montserratí (1499-1510) que introduí la impremta en aquest monestir i que contribuï a l'expansió de la *devotio moderna*. Quant a la història, el 1962 havia publicat la primera edició de *Santa Maria del Miracle*, monestir-santuari dependent de Montserrat, obra que, ampliada, ha tingut quatre edicions.

Però el fet més important en aquest sentit és que a partir del 1963 i fins al 2000 passà a residir llargues temporades a la casa montserratina d'Andorra, des d'on es dedicà intensament a l'estudi de la història d'aquest principat; el 1965 creà la col·lecció *Monumenta Andorrana* i el 1976 els *Quaderns d'Estudis Andorrans*. Com a reconeixement a aquesta tasca cultural, fou guardonat amb els títols d'*andorrà d'honor* i de membre del Comitè andorrà de Ciències Històriques; i, a més, el 2001 el govern andorrà publicà un volum titulat *Miscel·lània a Dom Cebrià Baraut i Obiols*, on a més de diversos articles dedicats a la vida i l'obra d'aquest erudit benedictí, s'hi aplega un conjunt de treballs seus relatius a la història i a la cultura d'Andorra, als quals hem d'afegir el seu llibre *Nostra Senyora de Meritxell, Patrona del Principat d'Andorra* (Andorra 1998).

També ha estat ben important l'activitat de recerca que va dedicar a totes les terres del bisbat d'Urgell, on havia nascut. L'any 1978 fundà a la Seu d'Urgell la revista científica *Urgellia* de la qual va dirigir catorze grans volums, que contenen importants treballs seus: *Les actes de consagracions d'esglésies del bisbat d'Urgell (segles IX-XII)* (vol. I, 1978 i II-1979); *Els documents, dels segles IX i X, conservats a l'Arxiu Capitular d'Urgell* (vol. II, 1978); *Els documents, dels anys 981-1010, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell* (vol. III, 1980); *Els documents, dels anys 1010-1035, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell* (vol. IV, 1981); *Els documents, dels anys 1036-1050, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell* (vol. V, 1982); *Els documents, dels anys 1051-1075, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell* (vol. VI, 1983); *Els documents, dels anys 1076-1092, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell i La data de l'acta de consagració de la catedral carolíngia de la Seu d'Urgell* (vol. VII, 1984-1985); *Els documents, dels anys 1093-1100, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell i El lloc de Ciutat, primitiu nucli urbà de la Seu d'Urgell, de l'època romana a la fi de l'edat mitjana* (vol. VIII, 1986-1987); *Els documents, dels anys 1101-1150, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell* (vol. IX, 1988-1989); *Els documents, dels anys 1151-1190, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell* (vol. X, 1990-1991); *Els documents, dels anys 1191-1200, de l'Arxiu Capitular de la Seu d'Urgell i L'evolució política de la senyoria d'Andorra des dels orígens fins als pariatges (segles IX-XIII)* (vol. XI, 1992-1993); *Diplomatari del monestir de Sant Sadurní de Tavèrnoles* (que inclou un estudi molt afinat dels orígens d'aquest monestir) i *Presència i repressió del catarisme al bisbat d'Urgell (segles XII-XIII)* (vol. XII, 1994-1995); *Fragment d'una altra versió antiga del «Liber Iudiciorum» visigòtic. I. Edició, contingut i datació. II. Estudi lingüístic* (a càrrec de J. Moran) i *Els inicis de la inquisició a Catalunya i les seves actuacions al bisbat d'Urgell (segles XIII-XIV)* (1996-1997); *Episcopologi de l'Església d'Urgell* (amb la col·laboració de Jesús Castells, Benigne Marquès i Enric Moliné) i *Diplomatari del monestir de Sant Sadurní de Tavèrnoles (segles XIV-XVI)* (vol. XIV, 1998-2001). També publicà a la Seu d'Urgell el 1982 l'edició de l'obra de Pere Tragó *Spill manifest de totes les coses del vescomtat de Castellbò* (del 1519), i molts altres treballs dedicats a les terres d'Urgell que han estat aplegats en el volum *Església i bisbat d'Urgell. Recull de treballs*, la Seu d'Urgell 2003, amb diversos treballs dedicats a la seva vida i a la seva obra com a homenatge pòstum.

Des del punt de vista de la lingüística romànica podem assenyalar en primer lloc que els nombrosos documents medievals en llatí contenen una informació molt valuosa sobre el català

naixent i sobre el llatí de l'època, que han estat molt útils per a obres ulteriors, entre les quals assenyalarem el *Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae* i el *Repertori d'Antropònims Catalans I (segles IX-X)* de J. Bolós i J. Moran. Un caràcter més específicament romànic té el seu estudi sobre *Les glosses andorranes del ms. 838 de la Biblioteca de Montserrat* (del començament del segle XIII), inclòs en la *Miscel·lània* que li dedicà el govern andorrà, que aporta una informació lingüística valuosa.

Però l'obra seva més important en aquest camp és, sens dubte, el descobriment d'un fragment d'una versió catalana del *Forum Iudiciorum*, la primera coneguda, de la primera meitat del segle XII, de la qual va fer una edició molt acurada, i que és una aportació molt important per al coneixement del període arcaic de la llengua catalana, la seva, que ell estimava pregonament.

Cebrià Baraut, que fou president de la Societat Cultural Urgel·litana i membre corresponent de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans des del 1974, fou guardonat amb el premi de l'actuació cívica de la Fundació Jaume I el 1991 «per la seva extensa i valuosa contribució a la recerca històrica dels Països Catalans en general i, en especial, de l'antic bisbat d'Urgell i el Principat d'Andorra». Morí al seu monestir de Montserrat el vuit de juny de 2003 a l'edat de 86 anys.